

پسر: ماما! منو از کجا دانلود کردی؟

مامان: نه نه نههههههه! تو دانلود نشدی، تو متولد شدی!

این گفت‌وگوی طنز خیلی حرفا واسه گفتن داره. این‌که روان آدم دانلودشدنی نیست! تاریخچهٔ روان یک آدم برمی‌گرده به لحظهٔ بسته‌شدن نطفه (حتی خیلی خیلی قبل‌تر از اون، در حافظهٔ ژن‌های اجدادش) و تا لحظهٔ مرگ در حال تغییر و شکل‌گرفتنه. پس شناسایی روان یک انسان (یعنی روان‌شناسی) سخت و طاقت‌فرساست! اما از اون جایی که آدم، موجود کنجکاویه، کشف دنیای درون افراد همیشه جذاب و پرترفدار بوده. («متولد چه ماهی هستی؟» معمولاً جزء اولین سؤالییه که دو نفر از هم می‌پرسن!)

کتاب درسی روان‌شناسی شما هم استثنا نیست و کتاب سخته؛ ولی اگه بفهمید چی می‌گه، حتماً باهاش کیف می‌کنید. مؤلفان این کتاب، کتاب درسی رو با زبان ساده و جذاب براتون روایت کردن تا هم یه چیزایی از روان‌شناسی سر در بیارین و هم نمرة خوبی تو این درس بگیرین. رسماً از مؤلفان خوبمون ممنونم. از آقای سعید بهروزی‌فر هم که در سطر به سطر این کتاب همراه و پشت‌گرمی ما و مؤلف‌ها بودن سپاس.

هم‌چنین مرسی از خانم نوشین الهامی که در واحد تألیف پای این کتاب ایستادگی کردن تا بالآخره حاضر شد. از همکارای خوب و پرتوان تولیدمون هم نمی‌شه تشکر نکرد، چون همیشه تمام‌کننده‌های خوبی بودن حتی در وقت اضافه!

راستی متولد چه ماهی هستی؟!

تقدیم به

آفتابی که برای تابیدن منتظر بهانه نمی‌ماند.

تقدیم به

همهٔ اون‌هایی که این بار نه فقط آرزوی بیست، بلکه ماجراجویی برای تحققش دارن.

یاسمین آشینه

سیمین زاهدی

من سؤال «چگونه» را خیلی دوست دارم؛

مثلاً اگر از من بپرسند که چگونه شد به سمت روان‌شناسی آمدم، با اشتیاق از پاییز ۱۳۹۶ می‌گویم که وسط یک دعوای اساسی خواهر - برادری توجهم به سازوکار متفاوت مغزهایمان جلب شده بود. در آن لحظهٔ خاص، می‌خواستم بدانم که چه‌طور یک واقعهٔ مشترک تا این حد در ذهنمان متفاوت تفسیر شده.

یا اگر بپرسید ماجرای ۲۰ روان‌شناسی چگونه از کلماتی در لپ‌تاپ من به کتابی که اکنون در دستان شماست تبدیل شد، از همهٔ شب‌هایی برایتان می‌گویم که نوشتیم و پاک کردیم و باز نوشتیم تا خیالمان راحت شود که کتاب روان‌شناسی در خوش‌فلق‌ترین و کاربردی‌ترین حالت به دست شما برسد.^۱

حالا شما چگونه می‌توانید از ویژگی‌های این کتاب طوری استفاده کنید که هم این درس را خیلی خوب یاد بگیرید و هم یک نمرهٔ ۲۰ تضمینی امتحان نهایی در انتظارتان باشد؟

قدم اول: درس‌نامهٔ کاربردی برای تسلط به کتاب درسی

اول از همه یک درس‌نامهٔ کاربردی پیش روی شماست؛ بالا و پایین و زیرنویس‌های هر صفحه، حتی شکل‌ها و فعالیت‌ها را زیر و رو کردیم و هر چیز که برای سعادت شما در امتحان‌های کلاسی و نهایی لازم است، بدون اضافه‌گویی‌هایی کسل‌کننده آماده کردیم. درس‌نامه‌های هر درس به چند جلسهٔ مطالعاتی تقسیم شده‌اند که خواندنشان برای شما هم راحت‌تر باشد و بتوانید بین هر جلسه آموخته‌هایتان را محک بزنید.

در درس‌نامه کادرهای مختلفی پیش روی شماست که بتوانید اطلاعات را بهتر در ذهنتان دسته‌بندی کنید. مثلاً کادر تعریف به تعاریف مهم کتاب پرداخته. بعد از برخی تعاریف، کادر زیر ذره‌بین را داریم که بخش‌های مهم تعریف را برایتان موشکافی کرده. کادرهای نکته و حالا تو بگو هم که جزء جدانشدنی ماجرای ۲۰ هستند. گاهی هم برای جانداختن بهتر یک مفهوم، کمی مقدمه‌چینی کردیم و در گوشه چیزهایی را گفتیم که در کتاب مستقیماً نیامدند، اما بد نیست که گوشهٔ ذهنتان داشته باشید.

قدم دوم: سؤالات متنوع و خلاقانه برای آمادگی در امتحان نهایی

بعد از هر جلسهٔ مطالعاتی بسته‌ای از سؤالات در طرح‌ها و دشواری‌های گوناگون منتظر شما هستند: درست و غلط • جای خالی • وصل‌کردنی تعریف مفاهیم • چهارگزینه‌ای (تستی) • پاسخ کوتاه و بلند با تکرار و تمرین این بخش است که متوجه می‌شوید اگر طراح سؤال مطالب مورد مطالعهٔ شما را چپ و راست و بالا و پایین کند، آموخته‌های شما هم با آن جابه‌جا می‌شود یا می‌توانید از آن‌ها استفاده کنید.

قدم سوم: پاسخ‌نامهٔ تشریحی برای محکم‌کاری

برای این‌که از جواب‌هایتان مطمئن شوید، یک پاسخ‌نامهٔ جمع‌وجور و مصحح‌پسند و البته یاددهنده آماده کردیم تا خیالتان راحت شود پاسختان چه‌قدر به پاسخ طراح سؤالات نزدیک بوده.

قدم آخر: آزمون‌های انتهایی کتاب برای شبیه‌سازی روز امتحان

دست آخر نوبت آن است خیالتان را از بابت روز امتحان خیلی‌خیلی بیشتر راحت کنیم. برای همین ۵ آزمون (۲ آزمون نوبت اول تألیفی + ۲ آزمون نوبت دوم تألیفی + ۱ آزمون نهایی خرداد ۱۴۰۳) را انتهای کتاب گذاشتیم تا هر وقت نیاز داشتید روز امتحان را برای خودتان شبیه‌سازی کنید، یک منبع کامل و غنی داشته باشید. خب، جانانان‌های بلندپرواز یازدهمی، راستش را بخواهید، نمرهٔ ۲۰ اصلاً از شما دور نیست. قدم اول را ما در کنار شما برداشتیم و این کتاب را به دست شما رساندیم، حالا وقت آن رسیده از خودتان بپرسید که چگونه می‌خواهید قدم بعدی را به کمک این کتاب بردارید.

صدای دیگری آمد: «چه‌طور از ما توقع داری که مثل تو پرواز کنیم؟ تو ویژه، بالاستعداد و الهی هستی، بالاتر از هر پرنده‌ای» «ببینید، فلچر، لاول، چارلز رولاند، همهٔ این‌ها ویژه و بالاستعداد و الهی هستند؟ نه از شما بیشتر هستند نه از من، تنها فرق آن‌ها این است که فهمیدن، درک حقیقت و تمرین را شروع کرده‌اند.»

جانانان، مرغ دریایی - ریچارد باخ

مشتاق شنیدن از تمرین‌ها و موفقیت‌های شما در درس روان‌شناسی،

تیم تألیف ماجرای ۲۰ روان‌شناسی

۱- البته از آن جایی که همیشه روزنه‌ای برای بهبود وجود دارد، از شنیدن نقدها و نظرات شما برای بهتر کردن نسخه‌های بعدی کتاب استقبال می‌کنیم!

فهرست

درس اول: روان‌شناسی، تعریف و روش مطالعه

- جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + منابع کسب آگاهی و معرفت + علم تجربی چیست؟) ۸
- جلسه مطالعاتی دوم: علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟ ۱۰
- جلسه مطالعاتی سوم: (تعریف روان‌شناسی، شناخت چیست؟) ۱۳
- و روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی) ۱۳
- سوالات درس اول ۱۹

درس دوم: روان‌شناسی رشد

- جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + روان‌شناسی رشد و عوامل مؤثر بر رشد) ۲۶
- جلسه مطالعاتی دوم: (مراحل مهم رشد در «فراخوانی زندگی» و ویژگی‌های رشد قبل از تولد) ۲۸
- جلسه مطالعاتی سوم: (دوره کودکی) ۳۰
- جلسه مطالعاتی چهارم: (دوره نوجوانی) ۳۳
- سوالات درس دوم ۴۰

درس سوم: احساس، توجه، ادراک

- جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + حواس مختلف) ۵۰
- جلسه مطالعاتی دوم: (توجه، تمرکز و ساماندهی آن) ۵۱
- جلسه مطالعاتی سوم: (ادراک: محرک‌های محیطی را چگونه تفسیر می‌کنیم + گشتالت) ۵۷
- سوالات درس سوم ۶۰

درس چهارم: حافظه و علل فراموشی

- جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + مراحل حافظه + رمزگردانی + ذخیره‌سازی + بازیابی) ۶۸
- جلسه مطالعاتی دوم: (انواع حافظه) ۷۰
- جلسه مطالعاتی سوم: (خطاهای حافظه، عوامل ایجاد فراموشی) ۷۲
- جلسه مطالعاتی چهارم: (چگونه مطالعه کنیم تا حافظه بهتری داشته باشیم؟) ۷۵
- سوالات درس چهارم ۸۰

درس پنجم: تفکر (۱) حل مسئله

- جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + حل مسئله + ویژگی‌های مسئله + چرا حل مسئله ۹۰
- مهم است؟ + انواع مسئله) ۹۰
- جلسه مطالعاتی دوم: مراحل حل مسئله + چه عواملی بر حل مسئله تأثیر می‌گذارند؟ .. ۹۳
- جلسه مطالعاتی سوم: روش‌های حل مسئله + پیامدهای ناتوانی در حل مسئله + حل مسئله ... ۹۵
- و سرگرمی ۹۵
- سوالات درس پنجم ۹۹

درس ششم: تفکر (۲) تصمیم‌گیری

۱۰۸	جلسه مطالعاتی اول: تعریف تصمیم‌گیری، انواع تصمیم‌گیری، ملاک‌های تصمیم‌گیری
۱۱۱	جلسه مطالعاتی دوم: سبک‌های تصمیم‌گیری، مراحل تصمیم‌گیری
۱۱۲	جلسه مطالعاتی سوم: موانع تصمیم‌گیری، پیامدهای ناتوانی در تصمیم‌گیری، چند پیشنهاد برای تصمیم‌گیری بهتر
۱۱۵	سوالات درس ششم

درس هفتم: انگیزه و نگرش

۱۲۳	جلسه مطالعاتی اول: (انگیزه، انگیزه‌های بیرونی - انگیزه‌های درونی)
۱۲۵	جلسه مطالعاتی دوم: (نگرش)
۱۳۱	سوالات درس هفتم

درس هشتم: روان‌شناسی سلامت

۱۳۸	جلسه مطالعاتی اول: (مقدمه + روان‌شناسی سلامت + نقش متقابل ...)
۱۴۰	جلسه مطالعاتی دوم: (سبک زندگی و بیماری + ابعاد مهم سبک زندگی + روش‌های مقابله با فشار روانی)
۱۴۳	جلسه مطالعاتی سوم: (راه‌های مقابله با فشار روانی + انواع مقابله با فشار روانی + تأثیر مذهب بر سلامت)
۱۴۷	سوالات درس هشتم

پاسخ‌نامه

۱۵۴	پاسخ‌نامه تشریحی
-----	------------------

امتحانات

۱۸۶	نمونه امتحان نیم‌سال اول (امتحان شماره ۱)
۱۸۸	نمونه امتحان نیم‌سال اول (امتحان شماره ۲)
۱۹۱	نمونه امتحان نیم‌سال دوم (امتحان شماره ۳)
۱۹۴	نمونه امتحان نیم‌سال دوم (امتحان شماره ۴)
۱۹۷	نمونه امتحان نیم‌سال دوم (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
۲۰۰	پاسخ‌نامه امتحان‌های نیم‌سال اول و دوم

درس نامہ 9 سؤالات امتحان

درس ۱: روان‌شناسی، تعریف و روش مطالعه

پیش از ورود: به اولین درس‌نامهٔ ماجرای ۲۰ روان‌شناسی خوش اومدید! تو همین شروع کار قراره ببینیم علم و به طور ویژه علم روان‌شناسی چه ویژگی‌هایی دارن. این درس زیربنای ۷ درس بعدیه و بهتون این دید رو می‌ده که در درس شیرین روان‌شناسی چه خبره. حدود ۳/۵ تا ۴/۵ نمره از سؤالات امتحان نوبت اول مربوط به درس یک هستن. ۲/۵ نمره هم سهم این درس در امتحان نهایی بوده. برای این‌که مطالب درس ۱ آروم آروم و با نظم و ترتیب وارد ذهنتون بشن، سه جلسهٔ مطالعاتی رو بهشون اختصاص دادیم. بعد از خوندن درس‌نامه می‌تونید به این سؤال‌ها پاسخ بدید که: علم تجربی چیه و چه ویژگی‌هایی داره؟ روان‌شناسی به عنوان یک علم تجربی چیه و چه اهدافی داره؟ این علم از چه روش‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌کنه؟ بریم که ماجراجویی روان‌شناسانه‌مون رو شروع کنیم!

جلسهٔ مطالعاتی اول؛ (مقدمه + منابع کسب آگاهی و معرفت + علم تجربی چیست؟) (صفحه ۱۰ تا ۳۳ کتاب درسی)

انسان‌ها در طول حیاتشون با سؤالات مختلفی روبه‌رو می‌شن. از اون‌هایی که آگه تو ابهام بمونن و سؤالشون بی‌پاسخ بمونه فیلی اذیت می‌شن، دنبال راهی برای کسب جوابن. خبر خوب این‌که راه‌های رسیدن به پاسخ‌های بسیاره! قبل از هر چیز در جلسهٔ مطالعاتی اول، این راه‌ها رو بررسی می‌کنیم. بعد هم می‌بینیم که روان‌شناسی در کدوم یک از این شاقه‌های کسب معرفت یا می‌گیره و اون شاقه، از چه مسیری ما رو به پاسخ می‌رسونه.

کلید واژه‌های مهم: #منابع - #کسب - آگاهی - #شهود - #استدلال - #علم - تجربی - #مسئله - #فرضیه - #اصل - #نظریه

حیطهٔ اطلاعاتی هر علم، به بخشی از سؤالات ما در این جهان پاسخ می‌دهد. مثلاً علم روان‌شناسی نمی‌تواند بگوید چرا مصرف دخانیات احتمال ابتلا به بیماری‌های تنفسی را بیشتر می‌کند، اما پاسخ دقیق به پرسش‌هایی مانند پرسش‌های زیر در قلمرو این علم می‌گنجد:

- ❶ چرا هنگام مطالعه حواسمان مدام پرت می‌شود؟
 - ❷ عوامل مؤثر بر فراموشی چیست؟
 - ❸ چرا یک فرد وقتی در جمع قرار می‌گیرد، متفاوت از سایر موقعیت‌ها عمل می‌کند؟
 - ❹ افرادی که مکرر و بدون دلیل موجه تن به جراحی زیبایی می‌دهند، در زیبایی بدنشان نقص دارند یا تصور نادرستی از زیبایی دارند؟
 - ❺ تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز رسانه‌ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد؟
- این پرسش‌ها یک ویژگی مشترک دارند: **عملکرد انسان** (مثلاً مطالعه کردن) و یا **ویژگی‌های روان‌شناختی** او (مثلاً فراموشی یا تصور زیبایی) را بررسی می‌کنند. ویژگی‌های روان‌شناختی انسان اهمیت زیادی در عملکرد او دارد؛ مثلاً موفقیت یک پزشک متخصص تنها به دانش تخصصی او وابسته نیست، بلکه ویژگی‌هایی مانند انگیزهٔ او برای موفقیت، تمرکز او در مطالعه و ... در این مسیر تأثیرگذار هستند. (فعالیت صفحه ۱۱)

حالا با این مقدمه که از علم روان‌شناسی داریم، بریم ببینیم اصولاً انسان‌ها چه‌طوری پاسخ سؤالاتشون رو پیدا می‌کنن و بعد هم ببینیم علم روان‌شناسی از چه راهی به سؤالات انسان پاسخ می‌ده.

منابع کسب آگاهی و معرفت

برای پیدا کردن پاسخ سؤالاتمان در زندگی و کسب معرفت، ۴ منبع کلی وجود دارد. این ۴ منبع را به کمک یک سؤال فرضی معرفی می‌کنیم: «آیا جهان نظم دارد؟»

منابع کسب آگاهی	مثال
آیات الهی، سخن و عمل بزرگان دین	نفر اول با استناد به آیات قرآن می‌گوید که جهان منظم است.
شهود و دریافت درونی	نفر دوم یک عارف است که با درک و دریافت درونی خود می‌گوید جهان منظم است.
استدلال منطقی و دلایل فلسفی (عقل)	نفر سوم نظم طبیعت را می‌بیند و استدلال می‌کند که سایر اجزای جهان نیز نظم دارند.
روش تجربی (تجربه)	نفر چهارم با استفاده از داده‌های دقیق می‌گوید اگر کرهٔ زمین چند کیلومتر دورتر یا نزدیک‌تر به خورشید می‌بود، امکان حیات در زمین وجود نمی‌داشت؛ بنابراین جهان حتماً نظم دارد.

اشتباه نگیرید!!! دریافت درونی نوعی تجربهٔ شخصی است که هر فرد به سبک خودش تجربه می‌کند و نقطهٔ تمایز ماست. آن را با روش تجربی اشتباه نگیرید. در روش تجربی تجربهٔ حاصل از روش نظام‌دار علمی است و می‌توان آن را به موقعیت‌ها و افراد مشابه تعمیم داد.

چند نکته:

- ۱ هر کدام از این منابع با روش‌های خاص و متناسب با خود به مسائل پاسخ می‌دهند. مثلاً روش تجربی که در ادامه باهاش آشنا می‌شیم، حتماً باید به شکل دقیق اندازه‌گیری و داده جمع‌آوری کنه و به این بسنده نمی‌کنه که در آیات قرآن به چه چیزی اشاره شده.

۲ هر کدام از منابع ۴ گانه کسب معرفت ویژگی‌های مخصوص به خود را دارند و از جنبه‌های مختلفی به مسائل ما پاسخ می‌دهند. در نتیجه: این ۴ منبع در مقابل یکدیگر نیستند.

این ۴ منبع می‌توانند **تکمیل‌کننده** جنبه‌های مختلف آگاهی باشند. البته همیشه هر ۴ منبع در یک موضوع خاص کمک‌کننده نیستند.

📌 **مثال:** فردی متوجه می‌شود که دچار حالت‌های اضطراب شده و ناراحت است. (آگاهی از وضعیت درونی به کمک دریافت درونی)

به پیامدهای این اضطراب فکر می‌کند و متوجه می‌شود که حالت‌های روحی او باعث برهم‌خوردن نظم خواب و تمرکزش شده‌اند و به این نتیجه می‌رسد که برای بازیابی مجدد آرامش لازم است به روان‌پزشک مراجعه کند. (استدلال منطقی)

پزشک به او داروهایی را تجویز می‌کند که کارآمدبودنشان قبلاً در آزمایشگاه اثبات شده‌اند. (روش تجربی)

تا زمانی که داروها اثر کنند، به عنوان یک راه کوتاه‌مدت و فوری، براساس آیه ﴿الَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ ذکر خداوند را انجام می‌دهد. (آیات الهی)
علم روان‌شناسی که موضوع کتاب ماست، از روش‌های علم تهری استفاده می‌کند؛ بنابراین در ادامه از بین منابع کسب معرفت، تنها روش علم تهری رو به‌تون معرفی می‌کنیم.

علم تجربی چیست؟

وقتی از علم تجربی حرف می‌زنیم، از چه حرف می‌زنیم؟ (قسمت اول^۱)

روش	مفاهیم پرکاربرد	اهداف	پراکنده از کتاب
روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری، مثلاً مشاهده	مسئله، فرضیه، نظریه	توصیف، تبیین، پیش‌بینی، کنترل توضیحات این اهداف رو در فلسفه مطالعاتی دوم یاد می‌گیریم.	در زبان فارسی با نام کلی «علم» نیز شناخته می‌شود. به کمک روش‌ها، رابطه بین پدیده‌های طبیعی بررسی می‌شود.

علم تجربی به عنوان یکی از منابع کسب معرفت، از روش‌های دقیقی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌کند که قابل اندازه‌گیری هستند. اطلاعات جمع‌آوری شده در ۴ مرحله پردازش می‌شوند:

مسئله ← فرضیه ← اصل یا قانون ← نظریه

نقطه شروع پژوهش‌های دانشمندان، طرح مسئله است.

۱. مسئله: به شکل یک گزاره پرسشی مطرح می‌شود. (منظور این نیست که حتماً باید جلوش علامت سؤال باشه تا بگیم پرسشیه؛ همین‌که مفهوم پرسش رو برسونه کافیّه.)

مثال: گذشت زمان چه تأثیری بر پایداری حافظه دارد؟

به شکل یک گزاره خبری بیان می‌شود.

در پاسخ به یک سؤال مطرح می‌شوند و می‌توانند باعث طرح سؤال‌های دیگر نیز بشوند.

مراحل تأیید یا رد فرضیه:

۱. آزمایش فرضیه براساس اطلاعات و داده‌های تجربی

اگر عدم مطابقت **آن‌گاه** رد فرضیه

اگر مطابقت **آن‌گاه** ورود فرضیه به مرحله ۳ (قانون یا اصل)

۲. فرضیه: در بیشتر موارد دانشمندان با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی خود و به کمک قوه تخیل سعی می‌کنند پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله علمی بدهند. این پاسخ‌های اولیه، فرضیه نام دارند.

تعریف فرضیه

دقت کنید! معتبربودن و پذیرفته‌شدن پاسخ، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست.

گاهی پاسخی که اکنون علمی و قابل قبول است، به ۲ دلیل کنار گذاشته و نادرست تلقی می‌شود:

۱. آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی

۲. تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان

نکته: فرضیه یک پاسخ اولیه است؛ پس نباید در آن قیدهای تأکیدی و قطعیت مثل حتماً، قطعاً یا شک و تردید مثل شاید ببینیم.

مثال: گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.

فرضیه‌ها در صورت تأیید و پذیرفته‌شدن در شرایط مختلف آزمایشی، به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.

۳. قانون یا اصل: برای تشخیص قانون یا اصل باید بررسی کنیم که آیا گزاره مورد نظر به مجموعه‌ای از یافته‌ها و پژوهش‌های علم تجربی اشاره دارد یا نه.

مثال: تأثیر گذشت زمان بر حافظه

مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع، نظریه را تشکیل می‌دهند.

۴. نظریه: مثال: نظریه‌های فراموشی

۱- قسمت دوم در جلسه مطالعاتی دوم منتظر شماست.

هر یک از موارد ستون «الف» را به مفهوم علمی مرتبط خود در ستون «ب» متصل کنید.

«الف»	«ب»
۱- پزشکان و پژوهشگران حوزه سلامت در حال آزمایش برای یافتن داروی قطعی برای درمان انواع سویه‌های کرونا هستند.	☒ فرضیه
۲- استفاده از ویتامین D با تقویت سیستم ایمنی بدن، شانس ابتلا به ویروس کرونا را کاهش می‌دهد.	☒ مسئله
۳- طبق تأیید سازمان بهداشت جهانی، واکسیناسیون کووید ۱۹ مرگومیر ناشی از کرونا را تا حد زیادی کاهش می‌دهد.	☒ اصل

پاسخ: ۱ مسئله (با این‌که علامت سؤال نداره ولی مفهوش پرسشیه؛ ی‌گه در حال آزمایش و جست‌وجو هستن). ۲ فرضیه (بدون قید تأکید یه شاید به پاسخ احتمالی گفته) ۳ اصل (تأیید سازمان بهداشت نشون‌دهنده مشاهده و بررسی و نتیجه‌گاره) (طراح از کشور ۱۴۰۱)

جلسه مطالعاتی دوم: علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟ (صفحه ۱۴ تا ۲۰ تا ابتدای تیتر تعریف روان‌شناسی) کتاب درسی)

علم تهری اصولاً دنبال پژوهش و کشف رمز و راز موضوع مورد مطالعه، از این مطالعه و بررسی هم ۴ تا هدف داره. این‌که موضوعات رو توصیف کنه، دلیل اون‌ها رو پیدا کنه، قبل از اتفاق افتادن پیش‌بینی شون کنه و در نهایت کنترل‌شون کنه. روان‌شناسی هم به عنوان یه علم دقیقاً همین ویژگی‌ها و مفاهیم رو داره. در جلسه مطالعاتی دوم به این ۴ هدف مهم علم روان‌شناسی می‌پردازیم و یاد می‌گیریم که یک علم مثل روان‌شناسی، چه راه و روشی رو دنبال می‌کنه.

کلیدواژه‌هایی که باید در پایان این جلسه به‌شون مسلط بشی: توصیف # تبیین # پیش‌بینی # کنترل # روش - علمی # متغیر # تعریف - عملیاتی # تکرارپذیری

روان‌شناسی درست مثل سایر علوم تجربی، ۴ هدف را در پژوهش علمی دنبال می‌کند:

منظور از این اهداف چیست؟

تعریف توصیف بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «چیستی مفهوم و موضوعی» است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.

به بیان دیگر، موضوع مورد بررسی را به طور واضح توصیف می‌کنیم تا مشخص شود که دقیقاً از چه حرف می‌زنیم و چه چیزی را مطالعه می‌کنیم. **مثال:** وقتی می‌خواهیم پژوهشی بر روی حافظه انجام دهیم، باید بدانیم که حافظه را چگونه توصیف می‌کنیم و منظورمان از حافظه دقیقاً چیست. این‌که دانشمند موضوع یا پدیده مورد بررسی خود را چگونه توصیف می‌کند، اهمیت دارد، زیرا: تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با موضوع و بررسی علمی آن دارد. (در گوشی: توصیف، ارتباط تنگاتنگی با تعریف عملیاتی ما از موضوع مورد آزمایش و اندازه‌گیری داره که کمی پلوتر در همین جلسه مطالعاتی می‌فونیم).

مثال: دو پژوهشگر در حال مطالعه ویژگی‌های مختلف انسان هستند. نفر اول انسان را موجودی مادی و جسمانی می‌داند و نفر دوم معتقد است انسان می‌تواند ابعاد غیرمادی و فراتر از بدن جسمانی نیز داشته باشد. تعریف متفاوت این دو نفر از انسان باعث می‌شود روش و مسیر مطالعه متفاوتی را برای پژوهش علمی درباره انسان انتخاب کنند.

حالا شاید بگید آره هر دانشمندی بفواد تعریف خودش از موضوعات داشته باشه که سنگ رو سنگ بند نمی‌شه! در واقع، هر دانشمندی تلاش می‌کند تا در توصیف کردن پدیده‌ها، دقیق و بی‌طرف باشد، اما در عمل یه وقتایی شرنی نیست! با این وجود چند عامل بر مشاهده و دقت آن‌ها اثر می‌گذارند:

- ۱ پیش‌فرض‌ها (یعنی این‌که از قبل درباره این موضوع چه فرضیات و عقایدی تو ذهنشون دارن).
- ۲ نظریات پذیرفته‌شده در هر علم (همون چهارپوب‌هایی که از قبل در اون علم ثابت شده و قبولش دارن).
- ۳ ارزش‌ها (این‌که چه چیزهایی رو باور دارن. مثلاً یک دانشمند دیندار ممکنه هنگام مطالعه انسان به ابعاد معنوی انسان هم توجه کنه).
- ۴ جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خود (یعنی عقایدشون چه سمت و سویی به تعاریفشون می‌دن).

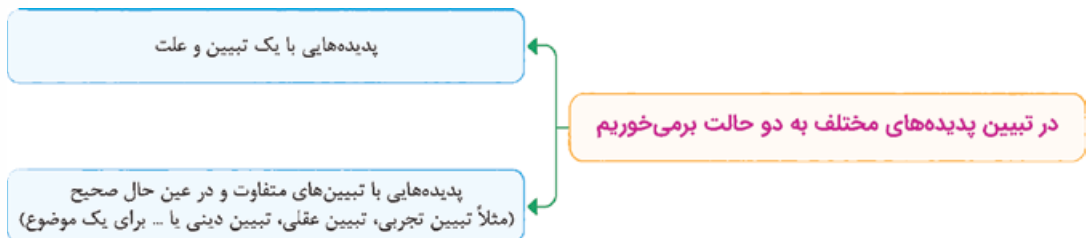
چند نکته:

- ۱ ۴ عاملی که گفته شد، غالباً بر مطالعات دانشمندان اثر می‌گذارند، نه همیشه!
- ۲ روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی ممکن است تحت تأثیر این عوامل قرار بگیرند.

تبیین بعد از آن که متوجه شدیم درباره چه پدیده‌ای صحبت می‌کنیم، نوبت آن است که درک کنیم چرا این پدیده رخ داده است.

تعریف تبیین بیان «چرایی اتفاق افتادن یک پدیده» تبیین نامیده می‌شود.

زمانی که دانشمندی پدیده‌ای را تبیین می‌کند، در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده است.

بنابراین: با دستیابی به یک تبیین خاص، نباید سایر تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کنیم. مثلاً به پدیده فیزیکی رو در نظر بگیرید که هم به لفاظی وراثتی شبیه پدرش شده و هم در اثر مشاهده پدرش یاد گرفته تو موقعیت‌های اجتماعی بیشتر سکوت کنه و هم هر وقت فیزیکی و ساکت بوده اطرافیان تشویقش کردن و گفتن به پدیده فیزیکی! به روان‌شناس برای این موقعیت هند تبیین داره، وراثت، یادگیری مشاهده‌ای، یادگیری بر اساس تقویت رفتار. همه این تبیین‌ها درستن و بخشی از رفتار اون پدیده رو توجیه می‌کنن.

پیش‌بینی و کنترل بعد از توصیف چیستی یک پدیده و ارائه تبیینی برای آن، تا حد زیادی می‌توان آن پدیده را «پیش‌بینی» و «کنترل» کرد. پس حق تقدم با توصیف و تبیین، بدون آگاهی از چیستی و چرایی نمی‌تواند وارد ۲ هدف آخر بشود!

پیش‌بینی و کنترل برای بعضی از رشته‌های علوم تجربی کار چندان دشواری نیست.

مثلاً در علم شیمی: یک ماده شیمیایی خاص و ویژگی‌های آن را شناسایی می‌کنید (توصیف).

بررسی می‌کنید که چرا در ترکیب با ماده دیگری واکنش نشان می‌دهد (تبیین).

می‌توانید بگویید در چه زمان و موقعیت دیگری می‌تواند این واکنش را بروز دهد (پیش‌بینی) و این واکنش احتمالی را کنترل کنید (کنترل).

و یا در علم فیزیک نسبتاً راحت می‌توان تبیینی برای انبساط فلزات در اثر گرما ارائه داد و آن را پیش‌بینی کرد.

اما باید توجه داشته باشید که:

کنترل و پیش‌بینی در علم روان‌شناسی نسبت به بسیاری از علوم تجربی دیگر با دشواری‌های بیشتری روبه‌رو است. چرا؟ دلایل زیادی دارد، اما مهم‌ترین دلیل آن:

پیچیدگی و دشواری توصیف و تبیین در موضوعات مختلف این علم است.

مثلاً می‌دانیم که انسان علاوه بر ابعاد جسمانی، ابعاد غیرجسمانی دیگری نیز دارد که با بدن در ارتباط است. با این پیچیدگی انسان، نمی‌توانیم به راحتی چیزهایی مانند هوش، اراده و انگیزه پیشرفت را توصیف کنیم، چون تحت تأثیر عوامل متعددی هستند.

وقتی توصیف چیزی دشوار باشد و ابعاد مختلفی را در بر بگیرد، تبیین‌های مختلفی نیز شکل می‌گیرند و به دنبال آن پیش‌بینی و کنترل نیز دشوارتر می‌شوند.

حالا تو بگو

کدام یک از جملات زیر توصیف و کدام یک تبیین است؟

۱- حافظه یعنی قدرت یادآوری و بازشناسی خاطرات گذشته.

۲- تکرار به موقع خاطرات موجب تحکیم حافظه می‌شود.

پاسخ: ۱ توصیف، زیرا چیستی حافظه را بیان کرده است. ۲ تبیین، زیرا چرایی و دلیلی برای تحکیم حافظه بیان کرده است. (فعالیت ۱-۴)

حالا که فهمیدیم روان‌شناس مثل سایر علوم تهری چه اهدافی داره، وقتشه ببینیم این اهداف رو با چه روشی به سرانجام می‌رسونه؟

همون‌طور که تو فلسفه مطالعاتی اول گفتیم، یکی از راه‌های رسیدن از ناآگاهی به آگاهی روش علمی یا همان روش تجربه است.

وقتی از علم تجربی حرف می‌زنیم، از چه حرف می‌زنیم؟ (قسمت دوم)

رکن اساسی	قابلیت اجرای روش و معتبربودن	ویژگی‌ها	پراکنده از کتاب
مشاهده و تجربه	در حیطهٔ امروز: مشاهده‌پذیر یعنی: با این روش تنها می‌توان امور قابل مشاهده با حواس پنجگانه (بینایی، شنوایی، بویایی، لامسه، چشایی) را بررسی کرد.	۱. تعریف عملیاتی متغیرها ۲. تکرارپذیری یافته‌ها	از روش علمی یا روش تجربی، تعاریف متنوعی در دسترس است.

تعریف روش علمی (روش تجربی) فرایند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین

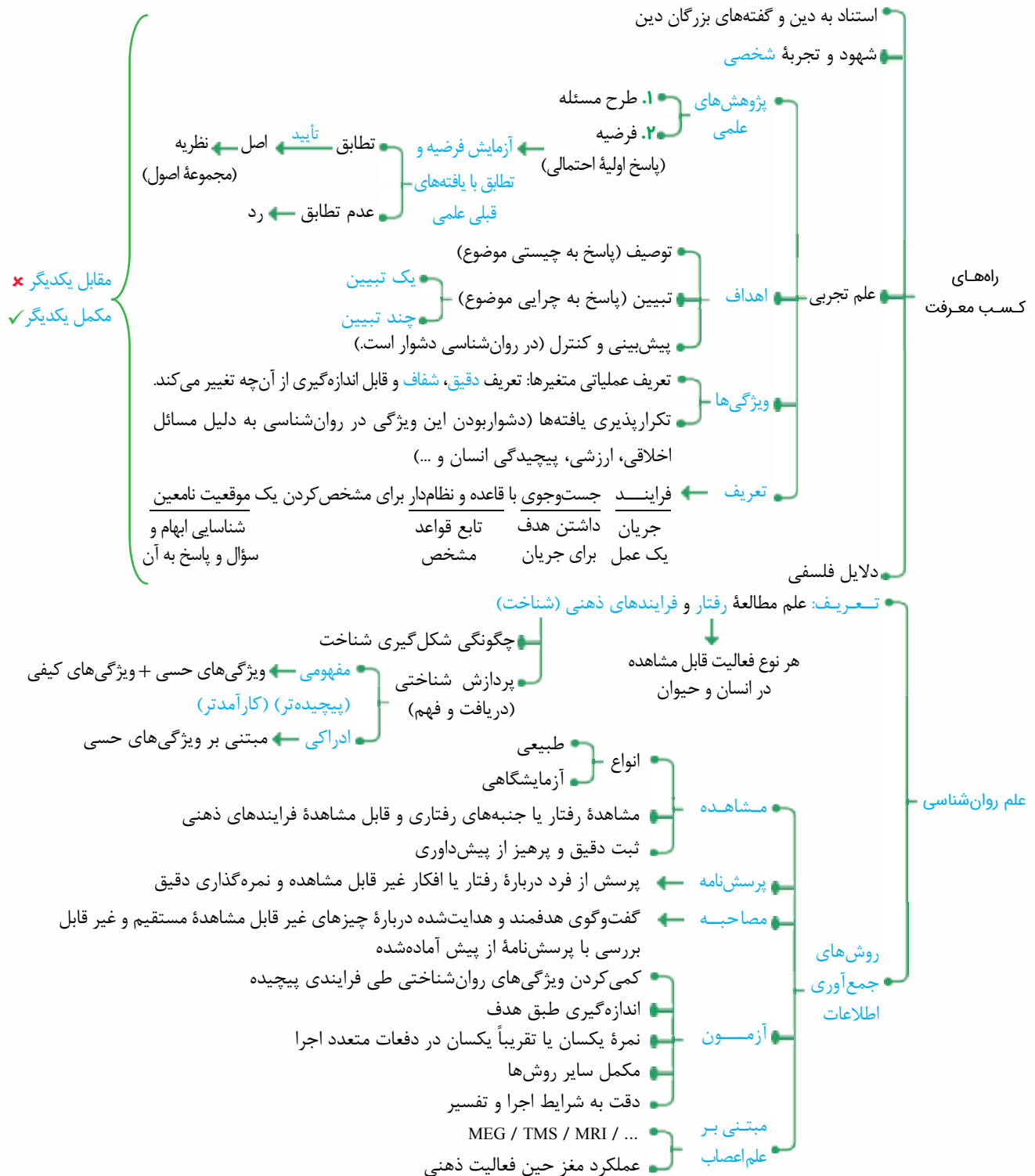
نکته: این تنها تعریف روش تجربی نیست، بلکه کاربردی‌ترین تعریف از آن است.

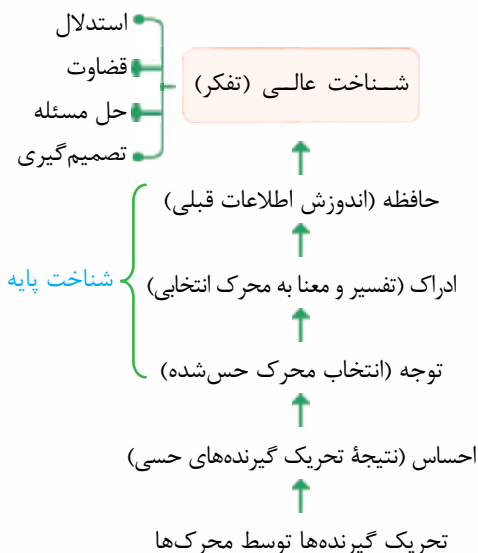
جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

- ۱- تفاوت مصاحبه در روان‌شناسی با گفت‌وگوی معمولی، و بودن آن است.
- ۲- نوار مغزی مغناطیسی می‌تواند دقت مناطق مختلف مغز هنگام انجام فعالیت ذهنی را از نظر و بسنجد.
- ۳- برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی می‌توان از روش استفاده کرد.
- ۴- پاسخ‌های پرسش‌نامه‌های روان‌شناختی بعد از اجرا می‌شوند.
- ۵- توصیف الگوهای حرکتی نوزادان به روش قابل بررسی است.

پاسخ: ۱ هدفمند - سازمان‌یافته ۲ زمانی - مکانی ۳ آزمون ۴ نمره‌گذاری ۵ مشاهده

خلاصه نموداری

سؤالات درس اول - جلسه مطالعاتی اول

- الف) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید:
- ۱- چرایی رفتار متفاوت یک فرد در جمع نسبت به سایر موقعیت‌ها، در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد. ☐
 - ۲- پاسخ علمی دقیق به پرسش‌هایی که در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد، دغدغه روان‌شناسان است. ☐
 - ۳- تأثیر عواملی به غیر از دانش تخصصی بر پیشرفت یک جراح مغز و اعصاب، بیانگر اهمیت ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان است. ☐
 - ۴- انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب معرفت، صرفاً از روش‌های نظام‌مند علم تجربی استفاده می‌کنند. ☐
 - ۵- هر یک از منابع چهارگانه آگاهی و معرفت روش‌های خاص و متناسب با خود را داشته و از آن‌ها برای پاسخ به مسئله مورد نظر استفاده می‌کنند. ☐
 - ۶- برای بررسی موضوعات غیر قابل مشاهده صرفاً از روش استناد به آیات الهی می‌توان بهره برد. ☐
 - ۷- چهار منبع کسب شناخت در مقابل یکدیگر بوده و هر یک ویژگی‌های خاص خود را دارند. ☐
 - ۸- روش‌های نظام‌دار علم تجربی می‌تواند بر معرفت حاصل از روش شهودی برتری داشته باشد و معتبرتر باشد. ☐
 - ۹- فرضیه ابزار معتبر و پذیرفته‌شده برای اندازه‌گیری متغیرهاست. (کنکور ۱۴۰۱ انسانی) ☐
 - ۱۰- نظریه مجموعه یکپارچه‌ای از مسئله و سؤال‌های نظری درباره یک موضوع است. (کنکور ۱۴۰۱ انسانی) ☐
 - ۱۱- فرضیه‌هایی که توسط قوه تخیل دانشمند شکل گرفته باشد به دلیل شخصی بودن قابل قبول نیستند. ☐
 - ۱۲- هر فرضیه یک جمله خبری خردمندانه در پاسخ به یک سؤال است که می‌تواند درست یا نادرست باشد. ☐
 - ۱۳- رابطه بین فرضیه و اصول یک رابطه دوسویه است؛ یعنی هر فرضیه‌ای که تأیید شود اصل شکل می‌گیرد و هر اصل مقبول در علم تجربی برای تعیین صحت و درستی سایر فرضیه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. ☐
 - ۱۴- مجموعه منسجم از اصول و قوانین علمی اگر در ارتباط با یک موضوع نباشند نظریه را شکل نمی‌دهند. ☐
 - ۱۵- فرضیه‌های تأییدشده از آنجایی که با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت داشته و با آزمایشات متعدد و دقیق بررسی شده‌اند، همیشه درست و واقعی هستند. ☐
 - ۱۶- تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان می‌تواند باعث نادرستی فرضیه پذیرفته‌شده در علم شود. ☐
- ب) عبارتهای زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید:
- ۱۷- فردی که از تجارب شخصی خود برای پاسخ به پرسش‌ها استفاده می‌کند، از روش استفاده کرده است.
 - ۱۸- در علم تجربی از روش‌ها و ابزارهای و برای بررسی موضوع مورد مطالعه استفاده می‌شود.
 - ۱۹- در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطه بین بررسی می‌شود.
 - ۲۰- پژوهش‌های دانشمندان با شروع می‌شود.
 - ۲۱- فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن در شرایط مختلف آزمایشی به تبدیل می‌شوند.

۴۹- نمودار مراحل علم تجربی را به ترتیب تکمیل کنید.

۵۰- بین مورد ۱ و ۲ چه رابطه‌ای وجود دارد؟

۵۱- «تأثیر گذشت زمان بر فراموشی» مربوط به کدام قسمت از نمودار است؟

خ) به سؤالات زیر پاسخ کامل و مشروح بدهید:

۵۲- برای پذیرش پاسخ‌های اولیه‌ی ارائه‌شده به مسئله‌های علمی و تأیید یک فرضیه چه اقداماتی باید انجام گیرد؟

۵۳- علت نادرست بودن و کنار گذاشته شدن برخی از پاسخ‌های تأییدشده قبلی (فرضیات) چیست؟

۵۴- ارتباط روش‌های مختلف کسب معرفت با یکدیگر چگونه است؟

سؤالات درس اول - جلسه مطالعاتی دوم

الف) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید:

۵۵- روان‌شناسان برخلاف سایر دانشمندان علوم تجربی ممکن است تحت تأثیر جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خود قرار بگیرند.

۵۶- منظور از «توصیف»، بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «چیستی مفهوم و موضوعی» است.

۵۷- همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده تبیین‌های متفاوتی در منابع مختلف کسب معرفت وجود داشته باشد که همه آن‌ها درست باشند.

۵۸- وجود تبیین‌های متعدد برای یک پدیده محتمل است و لذا با دست‌یافتن به یکی از تبیین‌ها رد کردن سایر تبیین‌ها کار درستی نیست.

۵۹- پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده، به طور قطع می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت.

۶۰- بین تعداد عوامل تأثیرگذار بر وقوع پدیده‌ها و میزان کنترل‌پذیری آن‌ها رابطه مستقیم وجود دارد.

۶۱- منظور از مشاهده‌پذیر بودن امور در روش علمی، قابل دریافت بودن پدیده‌ها توسط حواس پنجگانه حتی حس لامسه است.

۶۲- دانشمندان علم تجربی درباره موضوعی که قابل مشاهده نیست، از طریق علم تجربی نمی‌توانند گزاره‌های صحیح و معتبری ارائه دهند.

۶۳- روش علمی و نظریه‌های موجود در آن مستقل از سایر منابع کسب آگاهی و معرفت هستند.

۶۴- متغیر و تعریف عملیاتی دو ویژگی مهم روش علمی هستند.

۶۵- پدیده‌های روان‌شناختی که به طور دقیق تعریف عملیاتی می‌شوند، دارای تبیین‌های واحد و منسجمی هستند.

۶۶- برای ابهام‌زدایی و ارائه یک معنی واحد و مشترک و سهولت در اندازه‌گیری، متغیرهای پژوهش به صورت عملیاتی تعریف می‌شوند.

۶۷- دانشمندی پاسخ یک فرضیه را به روش متفاوتی داده است، اما دیگران نتوانستند پاسخ او را تکرار کنند؛ بنابراین کار او در مجموعه روش علمی قرار نمی‌گیرد.

۶۸- ویژگی تعریف عملیاتی بر ویژگی تکرارپذیری روش علمی مقدم و لازمه آن است.

ب) عبارت‌های زیر را با کلمه مناسب تکمیل کنید:

۶۹- منظور از توصیف، بیان روشن و تا حد ممکن از مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.

۷۰- قرار گرفتن تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها و نظریه‌های علمی و جهت‌گیری‌های موجود در ذهن دانشمند بر و آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

۷۱- دانشمندان سعی می‌کنند تا در توصیف پدیده‌های مختلف و باشند.

۷۲- روش علمی یکی از روش‌های کسب آگاهی و معرفت است که رکن اساسی آن و است.

۷۳- در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی باشد.

۷۴- واژه در تعریف روش علمی به جریان یک عمل اشاره دارد.

۷۵- مثال نور در شب به مفهوم در تعریف روش علمی اشاره دارد.

۷۶- دانشمند با موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کند و با استفاده از سعی می‌کند تا به آن‌ها پاسخ درست و دقیق دهد.

۷۷- ویژگی باید به گونه‌ای باشد که همه افراد با مطالعه آن به برداشت یکسان و یا تقریباً یکسان از پدیده مورد نظر برسند.

۷۸- رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایش‌های متعدد به ویژگی روش علمی اشاره دارد.

۱۱۱- مهم‌ترین تفاوت دانشمند و فردی عادی در مواجهه با مسئله، به کدام‌یک از واژه‌های مهم در تعریف روش علمی اشاره دارد؟

۱۱۲- پیامد نداشتن هدف در انجام پژوهش علمی چیست؟

۱۱۳- دانشمندان علوم تجربی برای کسب معرفت و دانش دربارهٔ موجودات غیرمحمسوس چه باید بکنند؟

۱۱۴- در چه صورت اقدام دانشمند نتیجه‌بخش خواهد بود؟

۱۱۵- متغیر یعنی چه؟ دو نمونه ذکر کنید.

۱۱۶- در روش علمی برای انجام یک آزمایش صحیح و هم‌چنین سهولت در اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر باید چگونه تعریف شوند؟

۱۱۷- دلایل دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی چیست؟

۱۱۸- روش‌های منحصربه‌فردی که در حل مسائل توسط افراد به کار رفته است، در چه صورت در مجموعهٔ روش علمی قرار نمی‌گیرند؟

■ (د) به سؤالات زیر پاسخ کامل و مشروح بدهید:

۱۱۹- کدام هدف علم تجربی تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با پدیده‌ها دارد؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

۱۲۰- علت دشواری توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

۱۲۱- اشتباهی که دانشمندان علوم تجربی در مواجهه با پدیده‌های غیر قابل مشاهده می‌کنند، چیست و برخورد دانشمند در این‌گونه موارد چگونه باید باشد؟

۱۲۲- در چه صورت نظریه‌های مطرح‌شده در علم تجربی تغییر خواهد کرد؟

۱۲۳- دو ویژگی روش علمی را نام‌برده و هر یک را با ذکر مثال توضیح دهید.

۱۲۴- علت ناتوانی روش علمی در پاسخ به بسیاری از پرسش‌های بشر در تبیین پدیده‌های انسانی چیست؟ توضیح دهید.

؟ سؤالات درس اول - جلسهٔ مطالعاتی سوم

☒	☒	الف) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید:
☐	☐	۱۲۵- تعریف جامعی از روان‌شناسی در بین روان‌شناسان وجود ندارد.
☐	☐	۱۲۶- گذشت زمان، افزایش اطلاعات در هر علم و تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی از دلایل نرسیدن به توصیف و تبیین ثابتی از پدیده‌ها در یک علم است.
☐	☐	۱۲۷- در روان‌شناسی به عنوان یک علم تجربی فقط امکان بررسی اموری که به شکل مستقیم قابل مشاهده هستند، وجود دارد.
☐	☐	۱۲۸- در بسیاری از پژوهش‌ها به علت محدودنبودن مطالعهٔ فرایندهای ذهنی به انسان، تفاوت جدی بین انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.
☐	☐	۱۲۹- احساس، پایین‌ترین مرحلهٔ شناخت پایه است.
☐	☐	۱۳۰- استدلال مبتنی بر پردازش مفهومی پایین‌ترین سطح شناخت عالی و تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش ادراکی بالاترین سطح شناخت عالی است.
☐	☐	۱۳۱- به پردازشی که صرفاً تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد، پردازش مفهومی گفته می‌شود.
☐	☐	۱۳۲- فردی که مسئلهٔ ساده‌ای را حل کرده است نسبت به فردی که به قضاوت پرداخته است، فرایند ذهنی پیچیده‌تری انجام داده است.
☐	☐	۱۳۳- فردی که حافظه‌ی قوی دارد لزوماً فرد متفکری است.
☐	☐	۱۳۴- تنها روشی که می‌توان از طریق آن پدیدهٔ مورد نظر را به صورت کمی و قابل اندازه‌گیری بیان کرد، روش آزمون است.
☐	☐	۱۳۵- اطلاعاتی که با کمک مشاهده نمی‌توان به دست آورد، صرفاً از طریق پرسش‌نامه‌ها به دست می‌آید.
☐	☐	۱۳۶- از طریق مشاهده و پرسش‌نامه می‌توان متغیرها را به طور دقیق و مستقیم مشاهده کرده و اندازه گرفت.

■ (ب) عبارت‌های زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید:

۱۳۷- به هر نوع فعالیت مورد مشاهدهٔ جاندار، گفته می‌شود.

۱۳۸- امروزه از فرایندهای ذهنی با واژهٔ تعبیر می‌شود.

۱۳۹- نتیجهٔ تحریک محرک‌ها توسط گیرنده‌های حسی نام دارد.

۱۴۰- فرایند استفاده از اطلاعات موجود در حافظه نامیده می‌شود.

۱۴۱- هر چه پردازش باشد، شناخت شکل گرفته پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

۱۴۲- پردازش علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد.

۱۴۳- مشاهده یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات برای موضوع‌های مختلف است.

پاسخ نامہ تشریحی

۱. درست

۲. درست

۳. درست

۴. نادرست؛ انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب معرفت، از منابع و روش‌های گوناگونی استفاده می‌کنند.

۵. درست

۶. نادرست؛ فقط روش‌های علمی نمی‌تواند وارد امور غیر قابل مشاهده شود و سایر منابع کسب معرفت چنین محدودیتی ندارند.

۷. نادرست؛ چهار منبع آگاهی و معرفت در مقابل یکدیگر نبوده، بلکه تکمیل‌کننده جنبه‌های مختلف آگاهی و معرفت هستند.

۸. نادرست؛ این ۴ منبع در مقابل یکدیگر نیستند و هر یک ویژگی‌های مخصوص به خود را دارند.

۹. نادرست؛ فرضیه ابزار نیست، بلکه نوعی پاسخ محسوب می‌شود.

۱۰. نادرست؛ نظریه مجموعه‌ای از مسئله نیست، پاسخ به مسئله (فرضیه پذیرفته‌شده) است.

۱۱. نادرست؛ استفاده از قوه تخیلشان برای بیان فرضیه اشکالی ندارد و قابل قبول است.

۱۲. درست

۱۳. نادرست؛ رابطه بین فرضیه‌ها و مسئله‌ها رابطه دوسویه است؛ یعنی فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این که در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.

۱۴. درست

۱۵. نادرست؛ معتبربودن و پذیرفته‌شدن پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست، یعنی ممکن است که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی کنار گذاشته شده و نادرست تلقی شود.

۱۶. درست

۱۷. شهودی

۱۸. دقیق - قابل اندازه‌گیری

۱۹. پدیده‌های طبیعی

۲۰. طرح مسئله

۲۱. اصل یا قانون

۲۲. تجربی

۲۳. روش شهودی

۲۴. روش علمی

۲۵. استناد به آیات الهی

۲۶. روش عقلی

۲۷. اصل یا قانون

۲۸. نظریه

۲۹. مسئله

۳۰. فرضیه

۳۱. نظریه

۳۲. اصل یا قانون

۳۳. به پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای که به مسئله‌های علمی داده می‌شود، فرضیه گفته می‌شود.

۳۴. فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن در شرایط مختلف آزمایشی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.

۳۵. مجموعه منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع نظریه را تشکیل می‌دهد.

۳۶. انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب معرفت از چهار منبع: (۱) استناد به آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دین (۲) روش‌های شهودی و دریافت درونی (۳) استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی (۴) روش‌های تجربی استفاده می‌کنند.

۳۷. گزینه «ت» موارد «الف و ب و پ» به رفتارها یا فرایندهای ذهنی اشاره دارند که موضوع علم روان‌شناسی است. اما مورد (ت) با وجود مشاهده و تجربه پذیر بودن در قلمرو علم روان‌شناسی نمی‌گنجد و مباحث زیست‌شناسی را دنبال می‌کند.

۳۸. دانش و تجربه‌های قبلی، قوه تخیل

۳۹. رابطه بین پدیده‌های طبیعی

۴۰. تابع اصول و قوانین دیگر و حاصل کنار هم آمدن همه اصول حافظه

۴۱. منظور از علم در کتاب درسی همان علم تجربی است که از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری برای بررسی موضوع مورد مطالعه استفاده می‌کنند و یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است.

۴۲. با طرح مسئله

۴۳. با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و همچنین با استفاده از قوه تخیل خودشان

۴۴. روش تجربی

۴۵. استناد به آیات الهی (اشاره به آیه قرآن)

۴۶. استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی (ربوع به دلیل منطقی)

۴۷. روش تجربی (مثال و روش منظم و قابل اثبات با علم تهری)

۴۸. روش‌های شهودی و دریافت درونی (اساس شهودی)

۴۹. (۱) مسئله (۲) فرضیه (۳) نظریه

۵۰. رابطه دوسویه (۱) مسئله

۵۱. برای پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه‌شده به مسئله‌های علمی و تأیید یک فرضیه باید (۱) آن پاسخ‌ها را براساس اطلاعات و داده‌های تجربی بیازماییم و (۲) نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم. پس از بررسی اگر مطابقت و همخوانی وجود نداشته باشد، پاسخ ارائه‌شده پذیرفته نمی‌شود و اگر همخوانی وجود داشته باشد، پاسخ تأیید شده و به عنوان یک اصل پذیرفته می‌شود.

۵۲. گاهی پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است؛ پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی و یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شده و نادرست تلقی می‌گردد.

۵۳. هر روش با وجود داشتن ویژگی‌های مخصوص به خود، می‌تواند تکمیل‌کننده جنبه دیگر باشد.

درس اول: بخش دوم

۵۴. نادرست (همانند سایر دانشمندان درست است، نه برخلاف).

۵۵. درست

۵۶. درست

۵۷. نادرست؛ پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص یک پدیده، تاحدزیادی می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت.

۵۸. نادرست؛ هر چه عوامل تأثیرگذار بر پدیده‌ای بیشتر باشد، امکان کنترل کردن پدیده کم‌تر می‌شود؛ بنابراین رابطه بین آن‌ها معکوس است.

۵۹. درست

۶۰. درست

۶۱. نادرست؛ هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (سه حیطه دیگر آگاهی و معرفت) تکیه دارد؛ پس از آن‌ها مستقل نیست.

۶۲. نادرست؛ ویژگی‌های روش علمی، تعریف عملیاتی و تکرارپذیری هستند.

۶۳. نادرست؛ پدیده‌های روان‌شناختی دارای علل متعدد هستند، در نتیجه دارای تبیین‌های واحد و منسجمی نیستند.

۶۴. درست

۶۵. درست

۶۶. درست؛ برای این که هر دانشمند بتواند یافته‌های دیگران را تکرار کند (ویژگی تکرارپذیری)، باید از متغیرهای پژوهش برداشت یکسان و یا تقریباً یکسانی داشته باشد (تعریف عملیاتی)؛ پس وجود تعریف عملیاتی پیش‌نیاز تکرارپذیری و لازمه آن است.

۶۷. چستی

۶۸. دقیق - بی طرف

۶۹. مشاهده - دقت

۷۰. مشاهده - تجربه

۷۱. هدفمند

۷۲. موقعیت نامعین

۷۳. تعریف عملیاتی

۷۴. دشواری تکرارپذیری

۷۵. پیش‌بینی

۷۶. رعایت ضوابط علمی

آزمون‌های نوبت اوّل دوم 9

آزمون نوبت اول	رشته علوم انسانی	روان شناسی	شماره ۱
امتحان شماره ۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	Kheilisabz.com	نمره
۱	درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. (الف) اگر به تبیین درستی از یک پدیده برسیم، باید تبیین های محتمل دیگر را رد کنیم. (ب) خواهر و برادر دوقلویی که از لحاظ ظاهر و رفتار آن قدر شبیه هستند که بیشتر اوقات قابل تشخیص نیستند، دوقلوی همسان نامیده می شوند. (ج) هر چه تکلیف اهمیت بیشتری داشته باشد، احتمال این که در صورت وجود محرک آن را ردیابی نکرده و محرک را از دست بدهیم بیشتر می شود. (د) در رمزگردانی خلاصه و کلی امکان خطای کمتری وجود دارد.	۱	
۲	جمله های زیر را با کلمه مناسب تکمیل کنید. (الف) مجموعه ای منسجم از فرضیه های تأیید شده درباره یک موضوع را تشکیل می دهد. (ب) آن دسته از تغییراتی که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می شود، می نامند. (ج) بر آورد دقیق حداکثر مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر به و بستگی دارد. (د) در پدیده، گفتن اولین کلمه یکی از نشانه های بازبایی است و در به یاد آوردن بقیه اطلاعات کمک می کند.	۱/۲۵	
۳	در عبارت های زیر کلمه مناسب داخل پرانتز را انتخاب کنید. (الف) با مطالعه آن به مفهوم مشترک از پدیده ها دست می یابیم. (تکرارپذیری - تعریف عملیاتی) (ب) مریم با مطالعه چندین کتاب در مورد کهکشان ها و منظومه شمسی به این نتیجه رسیده که امکان ندارد اجزای منظومه شمسی بدون قاعده در فضا قرار گرفته باشند. (روش علم تجربی - روش عقلی) (ج) مینا هنگام خرید یک مسواک علاوه بر میزان مناسب بودن سطح زبری آن، به رنگ و زیبایی طراحی آن نیز توجه می کند. (پردازش مفهومی - پردازش ادراکی) (د) دانشمند در این هدف علم، ویژگی ها و چگونگی پدیده را بیان می کند. (توصیف - تبیین)	۱	
۴	هر یک از عبارت های ستون اول از طریق کدام یک از روش های ستون دوم بررسی می شود؟	ستون اول ستون دوم	
۵	در سؤالات زیر گزینه مناسب را انتخاب کنید. کدام عامل باعث می شود برخی از پاسخ های ارائه شده به مسئله های علمی در مجموعه روش علمی قرار نگیرد؟ (۱) تکیه داشتن بر منابع غیر تجربی (۲) فرضیه های شکل گرفته از قوه تخیل دانشمند (۳) حل مسائل با روش های غیر قابل تکرار (۴) قرار گرفتن دانشمند تحت تأثیر جهت گیری های ذهنی خود	الف) نظرات مردم در مورد ویژگی های ریاست جمهوری در انتخابات ب) میزان پر خاشگری کودک در مهد کودک ج) تعیین دقیقی نواحی آسیب دیده در فرد با مشکلات شناختی د) بررسی علت افت تحصیلی در دانش آموز	مشاهده پرسش نامه مصاحبه روش های مبتنی بر علم اعصاب
۶	با توجه به ویژگی های رشد در دوره کودکی به ترتیب کودکان زیر حداقل چه سنی دارند؟ - امید به تازگی یاد گرفته که از حالت نشسته به حالت ایستاده در آید. - ماهان هنگام بازی با دوستانش ترجیح می دهد با همسالانش بازی کند، ولی هر کس به بازی های فردی خود بپردازد. - مینا می تواند طوری دفترچه خودش را رنگ کند که از خطوط آن بیرون نزنند.	۱) هفت ماهه - سه ساله - شش ساله ۲) نه ماهه - سه ساله - شش ساله ۳) هفت ماهه - هفت ساله - چهار ساله ۴) نه ماهه - هفت ساله - چهار ساله	
۷	عبارت های زیر به ترتیب با کدام موضوع ارتباط دارد؟ - نواختن زنگ در فرودگاه قبل از اعلام خطر اصلی - احساس حرکت در تابلو نئون فروشگاه هایی که چراغ ها پشت سر هم خاموش و روشن می شوند. - احساس حرکت یک حشره بر روی صورت در حالی که حشره ای وجود ندارد. - تصور نوجوانی که فکر می کند بسیار چاق است، در حالی که اندام مناسبی دارد.	۱) تحریک حواس - توهم - خطای ادراکی - خطای شناختی ۲) آماده سازی - خطای ادراکی - توهم - خطای شناختی ۳) آشنایی نسبی - گوش به زنگی - توهم - خطای ادراکی ۴) آگاهی نسبی - هشدار کاذب - خطای ادراکی - توهم	